

kezik, az adott ország kultúrájáról és történelméről szóló könyveket szerez be és helyez el polcain.

A török–magyar könyvtárszakmai kapcsolatok legutóbbi kézzelfogható fejleménye a Török Kulturális és Turisztikai Minisztérium által adományozott **több mint kétszáz kötetének átadása** az OSZK „török sarka” számára. Az eseményre 2021. november 3-án került sor *Ahmet Akif Oktay* nagykövet és Rózsa Dávid főigazgató jelenlétében.

Az irodalmi és történelmi tárgyú ajándékkönyvek török, magyar és angol nyelvűek; Törökországból Magyarországra szállításukról a Turkish Airlines gondoskodott.

[Hír a török fél honlapján](#)

Válogatta: *Fonyó Istvánné*

Forrás: <https://www.oszk.hu>

## Elkészült a tudományos élet legnagyobb online katalógusa

*A General Indexben 107 millió tudományos szakcikkből 355 milliárd szó, kifejezés, mondatrészlet alapján kereshető az adatbázis. A kiadók még szétcincálhatják.*



Elindult az adatok szabad elérését hirdető *Carl Malamud* (a fenti fotón) újabb nagy dobása: a világ legnagyobb ingyenesen használható online tudományos katalógusa. A General Indexet az a Malamud által alapított [Public.Resource](#) nonprofit szervezet jegyzi, melynek egyik legnagyobb projektje az Egyesült Államok jogi forrásainak közzététele. Magának az indexnek az [Internet Archive](#) ad helyet.

### 107 millió cikk, 355 milliárd elem

Az adatkészlet, amely az indexált cikkszövegekből több mint 355 milliárd szót és mondatrészletet, valamint a cikkek azonosításához szükséges adattáblákat is tartalmaz, október 7-étől érhető el. Malamud a tudósvilág egy sor jelesének támogatását nyerte meg projektjéhez élükön *Vinton G. Cerff*el.

Mint a [Nature-ön olvasható](#), a kezdeményezésnek azért óriási a jelentősége a tudományos világban, mert a kutatók akkor is képet alkothatnak egy adott tudományos publikációról, ha annak forráshoz nincs hozzáférésük (pl. nincs előfizetésük az adott folyóiratra, archívumra stb.).

Malamud kezdeményezésének gyakorlati jelentőségét egy a Cambridge-i Egyetemen dolgozó számítógépes biológus világította meg. *Gitanjali Yadav* arról beszélt, hogy számára óriási segítség, hogy feltérképezze, hol mi jelent meg abban a témában, amivel ő foglalkozik. (Yadav a növények által kibocsátott illékony szerves vegyületekkel foglalkozik, és mint mondta, a kutatásaihoz szükséges információk jelentős része megvan különböző publikációkban, Malamud indexével pedig most ezeket be is tudja gyűjteni.)

### Részlegesen „Csináld magad” projekt

Joggal merülhet fel a kérdés: mennyiben más a General Index, mint a Google Scholar, amely a kiadók beleegyezésével indexeli a fizetős szakirodalmi szövegeket. Malamudnak erre az a válasza, hogy ott a felhasználóknak csak bizonyos típusú szöveges lekérdezésekre van lehetőségük, az automatizált keresést is korlátozza a szolgáltatás. Ezek miatt nem alkalmas speciálisabb kereséseket igénylő számítógépes elemzések elvégzésére.

Maga a General Index egy olyan projektből nőtt ki, ami úgy tette volna lehetővé a szövegbányászatot tudományos publikációkban, hogy közben magához a szöveghez nem fértek volna hozzá a tudósok. A hónap elején elindított szolgáltatás ennél még egyszerűbb: nincs például saját webes keresőoldala. Ha valaki használni szeretné, a letöltött adatokhoz saját elemző/kereső programot kell készítenie. Ugyanakkor Malamud azt reméli, hogy az indexet használók nyílt forráskódú keresőprogramokat készítenek, melyeket megosztanak a tudományos közösséggel.

Ez a részleges „csináld magad” megoldás nem olyan egyszerű, tekintve, hogy az index tömörítve is közel 5 terabájt, kibontva pedig 38 terabájt lesz a tárhelyigénye. A készlet részei azok az adattáblák, melyek a feldolgozott cikkekben található közel 20 milliárd kulcsszót, valamint a cikkek címét, szerzőit és cikkazonosító DOI-számát (Digital Object Identifier) tartalmazzák.

### Egy fontos kérdés: jogszerű?

Malamud szerint a General Index nem sérti a szerzői jogokat, ugyanis legfeljebb öt szó hosszúságú mondatfoszlányokat tartalmaz a cikkekből. Ugyan-

akkor persze egyáltalán nincs garancia arra, hogy a kiadóknak is tetszik majd ez a forma, azaz meg is támadhatják ezt a gyakorlatot, mondta egy jogi szakértő a Nature-nek.

A Washington Egyetemen dolgozó jogász kutató, *Michael Carroll* például nem látja akadályát a General Index globális terjesztésének, bár arra is figyelmeztet, hogy a szerzői jog szabályozása országonként eltérő lehet. Carroll szerint az viszont kérdés, hogy az index alapjául szolgáló cikkek lemásolásával és feldolgozásával nem sértette-e Malamud a kiadók feltételeit. (Azt egyébként Malamud is elismerte, hogy az index létrehozásához meg kellett szereznie a feldolgozott 107 millió cikk másolatát. Azt azonban nem árulta el, hogyan jutott azokhoz.)

A Nature hat kiadótól kért véleményt: de csupán saját kiadója, a Springer Nature volt hajlandó kommentálni a General Indexet. Ők is csak annyit mondtak, hogy támogatják a nyílt kutatási kezdeményezéseket, ám fontos a jogszerűség.

Válogatta: Fonyó Istvánné

Forrás: [www.bitport.hu](http://www.bitport.hu)

## Mindenki igényelheti a Google-nél, hogy ne indexelje a gyerekeit ábrázoló képeket

A társaság kibővíti a kiskorúak védelmét célzó, augusztusban bejelentett lehetőségeket, és módot ad a 18 év alattiaknak vagy törvényes képviselőiknek, hogy eltávolíttassák az őket ábrázoló képeket a keresési találatok közül.



Az amerikai szenátus kereskedelmi bizottságának tagjai kedden találkoztak a YouTube, a Snapchat és a TikTok képviselőivel, hogy a gyerekek online biz-

tonságát érintő kérdéseket vitassanak meg, ezen belül is kérdéseket tegyenek fel a közösségi platformokon tapasztalható visszaélésekkel és a veszélyes vagy meggondolatlan viselkedés elősegítésével kapcsolatban. Bár a beszámolók szerint egyik technológiai vállalat sem kötelezte el magát semmilyen jogalkotási javaslat mellett, a Google nem sokkal később bejelentette, hogy újabb elemmel bővíti az augusztusban már bejelentett, a **kiskorúak védelmét célzó intézkedéseit**.